

- novou pilotáž. Tentokrát se tvůrci kurzu zaměřili na vyškolení lektorů – tedy učitelů přímo ze škol, které si pak budou své spolupracující instruktory vzdělávat samy s ohledem na specifika oboru vzdělání a z nich vyplývajících potřeb.

V této pilotáži bylo vyškolen celkem 18 lektorů. Jednalo se o učitele odborného výcviku, zástupce ředitele pro praktické vyučování nebo učitele odborných teoretických předmětů. Ti pak proškolili celkem 83 instruktorů z firem. V projektu Pospolu poté byla navržena profesní kvalifikace NSK a právě z jejího návrhu kurz pro instruktory vycházel. Schválena byla v dubnu 2017 a její plný název je Instruktor u poskytovatele praktického vyučování. Autorizované osoby jsou celkem tři a všechny prošly kurzem pro lektory NÚV.

Zájem mají hlavně malé a střední podniky

Systém se osvědčil, proto ve vzdělávání lektorů NÚV pokračuje dále. Jedná se o jednodenní, osmihodinový kurz. Další zaškolení je plánováno na 19. listopadu a je možné se na něj stále ještě přihlásit do 5. 11. na adrese: martina.kanakova@nuv.cz.

V současné době proškolením prošlo více než 100 osob ze 40 institucí. Počet proškolených instruktorů ve firmách nyní dosahuje 1122 osob. Jedná se zejména o zaměstnance firem Barum Continental, Dopravního podniku města Brno, Dopravního podniku hl. m. Prahy, Škody Auto, TOS Varnsdorf a Třineckých železáren, ale také například Metrostavu.

O tom, že se nad kvalitou praktického vyučování stále více zamýšlejí i sami zaměstnavatelé, svědčí fakt, že od poloviny roku 2017 zaznamenáváme zájem o proškolení lektorů také ze strany samotných firem či regionálních hospodářských komor.

To byl i případ Jihočeské hospodářské komory, která tak reagovala na potřebu textilních firem v regionu a podařilo se jí vyškolit instruktory strakonických a píseckých firem, protože praktická příprava žáků v roce 2017/2018 nově otevřeného tříletého oboru Výrobce textilií probíhá výlučně na pracovištích.

V září 2018 NÚV zjišťoval podrobně, jak je kurz pro instruktory využíván. Ze 40 oslovených institucí odpovědělo na dotazník 26. Z toho jich kurz využívá celkem 16, byť s různou mírou pravidelnosti. Nejčastěji vzdělávají instruktory z technicky zaměřených oborů (strojírenské a elektro), těsně za nimi jsou obory služeb. 87 % z nich plánuje kurz realizovat i v budoucnu. Respondenti rovněž uvedli, že nejčastěji proškolují zaměstnance z 2 až 5 firem. Pokud jde o velikost firem, které mají o proškolení zájem, jde nejčastěji o střední a malé podniky. Těsně za nimi následují podniky velké, kde zpravidla bývá i větší zájem pro personální možnosti pro realizaci takového kurzu.

Jak, co a proč si mohou školy upravit podle svého

Hlavním cílem kurzu pro instruktory jsou základní pedagogické dovednosti při práci se žáky, aplikace psychologických aspektů a také orientace v organizaci praktického vyučování ve střední odborné škole. Důraz je kladen i na to, aby se instruktoři seznámili s pedagogickými dokumenty školy (školní řád, školní vzdělávací program atd.).

Kurz je koncipován na celkových 40 hodin: z toho 16 tvoří prezenční studium, 8 hodin praktický nácvik, 14 hodin samostudia a zbylý čas patří závěrečnému testu. Školy, které si kurz pro instruktory od NÚV přebírají, jej mohou upravit podle svých potřeb, ovšem při respektování charakteru, návaznosti jednotlivých dnů a délky kurzu. Ze zmiňovaného dotazníku vyplývá, že cestou úprav se vydalo 62,5 % respondentů – ať už jejich změny vycházely ze složení žáků s ohledem na například specifické poruchy chování či učení, nebo se řídily požadavky konkrétních oborů (například v oblasti služeb důraz na komunikaci se zákazníkem apod.).

Téměř pětina škol (18,8 % z odpovědí dotazníku) se osvědčilo rozdělit stanovený počet 16 hodin prezenčního studia do více dnů tak, aby vyšly vstříc firmám. Nežádka se totiž stává, že firmy nejsou ochotné uvolnit své zaměstnance na celý den, proto je dělení do menšího počtu hodin ve více dnech žádoucí. Učitelé se pak vydávají do terénu opakovaně.

Nácvik ve školní dílně má své výhody

Praktický nácvik, kterému je v kurzu pro instruktory věnováno dohromady 8 hodin, se může uskutečnit jak na pracovišti firmy, tak ve školních dílnách. Realizaci ve školních dílnách volí nyní 37,5 % respondentů. Ve školních dílnách totiž může učitel odborného výcviku zástupcům firem ukázat, jak má vypadat nástup žáků, kontrola oděvu, představení cíle konkrétního dne, zadávání úkolu a hodnocení výkonu žáka. S některými informacemi se budoucí instruktoři setkali poprvé, protože ve firmě na to důraz kladen není.

Pro mnoho budoucích instruktorů bylo oříškem poskytování konstruktivní zpětné vazby. Pokud ale ve firmě již zkušenosti s vedením žáků mají, je možné tento praktický nácvik realizovat přímo na jejím pracovišti a nováčky tzv. nechat koukat pod ruce zkušenějších kolegů. Tento přístup zvolilo 18,8 % respondentů a 43,8 % dokonce realizuje teoretickou i praktickou část přímo ve firmě. Nutno podotknout, že to je případ především velkých a středních firem, kde disponují vhodnými prostory.

Pro některé instruktory byla návštěva školy příjemným připomenutím svého studia, protože školy nežádka ve firmách vyhledávají své absolventy. Pro řadu instrukto-

rů ale návštěva školy byla také zjištěním, s jakými výukovými materiály žáci pracují a že tradiční tvrzení žáků: „To jsme se neučili!“, nebývá často opodstatněné.

Zpětná vazba jako klíč

Dalších 14 hodin kurzu je věnováno samostudiu, při kterém zpracují zadaný úkol a připraví se na závěrečný test. Instruktoři si mohou vybrat, zda si doma zpracují přípravu na jeden učební den (výukovou jednotku) nebo týdenní tematický plán. Smyslem těchto úkolů je, aby si instruktor uvědomil, že je potřeba pracoviště připravit a stanovit si cíle a prostředky, jimiž těchto cílů dosáhne.

Lektor kurzu pak instruktorům při závěrečném setkání musí poskytnout zpětnou vazbu. Ta je jedním z klíčových okamžiků kurzu. Cílem není budoucího instruktora potopit, ale ukázat mu, proč je konstruktivní zpětná vazba a hodnocení tak důležité pro hodnoceného i hodnotitele. Řada žáků, s nimiž se instruktoři na pracovištích setkávají, nemá studijní předpoklady, někteří z nich jsou však manuálně zruční a dobrým vedením je možné je dovést ke zdárnému dokončení studia a zároveň jim všetpít správné návyky i lásku k danému oboru. Právě na instruktory (či mistry) absolventi velmi často vzpomínají, protože pro ně byli autoritou a do profesního života je uvedli právě oni.

K přípravě na závěrečný test jsou k dispozici jak prezentace, tak skripta, ale také pracovní listy, díky nimž je možné průběžně ověřovat získané poznatky. Závěrečný test se skládá z celkem 38 otázek. Za úspěšného absolventa kurzu považujeme takového, který správně odpoví na 85 % otázek.

Pozice jako kariérní výzva v kategorii 55+

Řada škol instruktorům, kteří prošli kurzem, předává vlastní osvědčení, na některých místech se toho dokonce ujímá ředitel školy a předávání osvědčení má pak slavnostní ráz. Dobrou praxí je také uzavření smlouvy s instruktorem a jeho odměňování. Ze zkušeností víme, že na některých místech je firmou instruktorům vyplácen tzv. instruktorský příplatek, jehož výše se liší podle možností. Zdrojem mohou být například daňové úlevy uplatnění třeba na zálohodiny, kterých v řadě oborů nebývá málo.

Práci instruktorů je nutné ocenit v každém případě, protože je zpravidla vykonávána nad rámec svých povinností ve firmě. Školy dobře vědí, že práce se žáky není jednoduchá.

Pozice instruktora může být i skvělou příležitostí pro odborníky například 55 nebo 60+, kteří již nechtějí nebo nemohou zvládat vysoké nároky své profese. Někteří právě v tomto věku pocítují chuť předávat získané dovednosti a zkušenosti mladým lidem.